

Bevarandeplan för Natura 2000-området Osby skansar SE0420151

Osby skansar och havstulpanlar. Foto: Alex Regnér

Grunduppgifter om Osby skansar

Län:	Skåne
Kommun:	Osby
Läge:	Ca 2,5 km söder om Osby tätort
Markägare:	Naturskyddsföreningen i Skåne
Areal:	7 hektar
Skyddsform:	Naturresevat
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1997–01. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004–12. SAC fastställt av Regeringen 2011–03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2021-12-02 respektive 2021-12-03.
Reviderad:	2021–10

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Art- och habitat- samt fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området.

Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter och tillstånd krävs för åtgärder som kan riskera att påverka arten. *Typiska arter* är indikatorer för en naturtyps bevarandestatus. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Vissa arter kan vara både typiska och karaktäristiska. Prioriterade arter (och naturtyper) är de

arter/naturtyper som är utvalda som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter (och naturtyper) som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten (eller naturtypen) ska få gynnsam bevarandestatus.

En nationell rödlista är en sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom ett lands gränser. Den publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för närvarande förtecknad i boken Rödlistade arter i Sverige 2015. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Att en art är fridlyst innebär att det är förbjudet att plocka, fanga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp-arter* är de hotade arter som har fått ett särskilt åtgärdsprogram för att rädda dem och deras livsmiljöer.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha gynnsam bevarandestatus. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan gynnsam bevarandestatus innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär gynnsam bevarandestatus att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan arealer och arter har beslutats av regeringen.

Mer information om Natura 2000

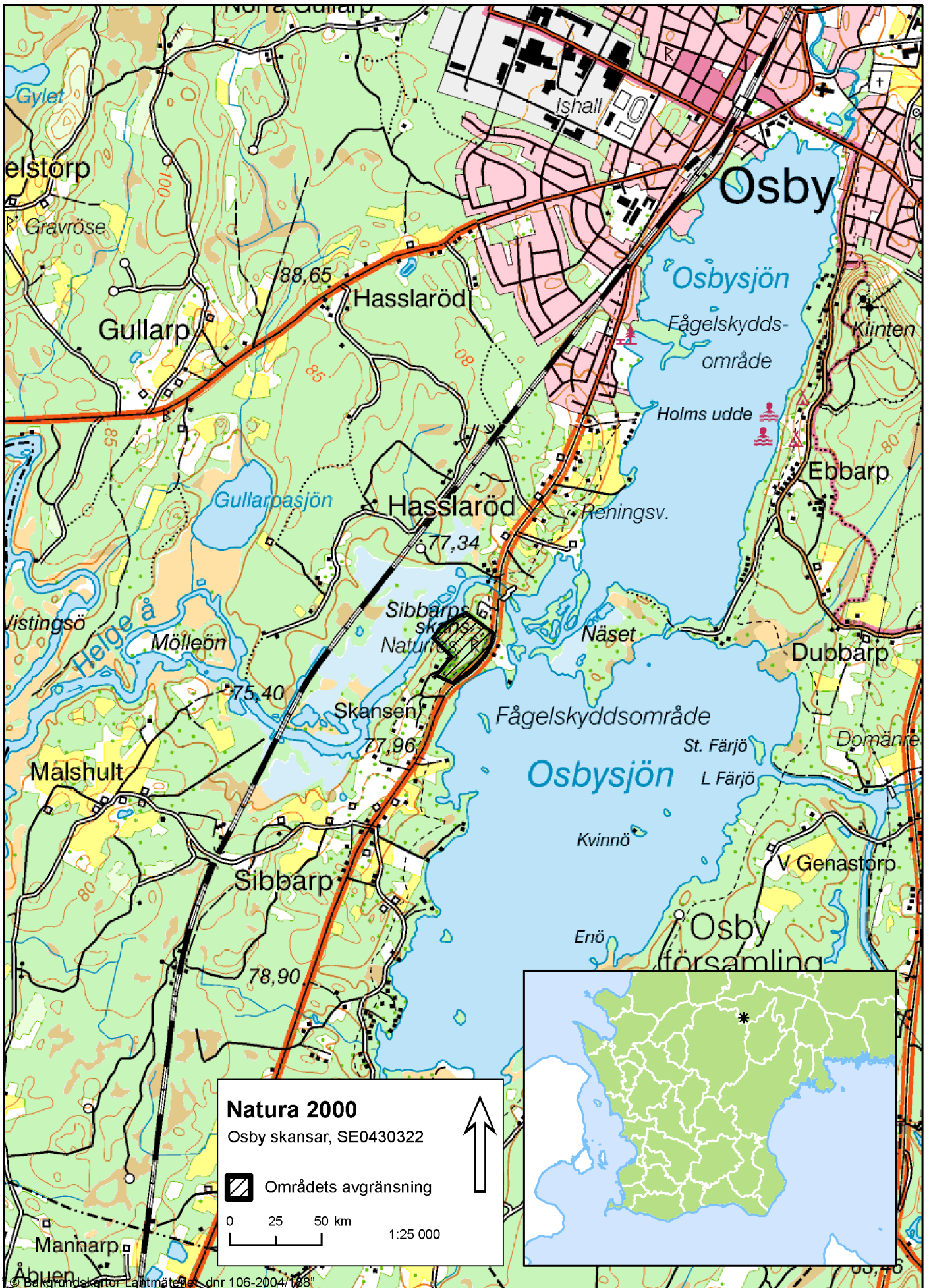
Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Målindikatorer.....	9
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	11
Naturtyper	11
Icke-naturtyper	12
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	12
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	14
Skydd och reglering.....	15
Prioriterade bevarandeåtgärder	15
Restaureringsåtgärder	16
Löpande skötsel	16
Uppföljning	16
REFERENSER.....	17
BILAGOR.....	17
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	18
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	19
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	20
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	21

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Osby Skansar är vackert beläget på en höjd mellan Helgeån i väster och Osbysjön i öster, ca 2,5 km söder om Osby. Osby skansar kallas ibland Sibbarps skans. Norr om Osby Skansar finns Helgeåns utlopp i Osbysjön. Området ligger på en höjd ca 80 meter över havet. Här låg förr Sibbarps skans som uppfördes 1611 men den kan eventuellt ha ersatt en äldre föregångare på samma plats. Ifrån denna plats behärskade man landsvägen och bron över Helgeå under det svensk-danska kriget år 1643–1645. Av skansen syns idag endast de omgivande rektangulära vallarna, vallgraven och två rösen.

Jordarten i Natura 2000-området består av morän men underliggande lager bestående av gråröd gnejsig granit går i öster upp i dagen. Avrinningsområdet ingår i Helgeåns tillrinningsområde. På grund av närheten till Osby tätort utgör området ett värdefullt strövområde för såväl natur- som kulturhistoriskt intresserade.

Under 1800-talet var området en öppen betesmark med ljungbevuxna och steniga backar. Hagmarksekar fanns rikligt i betesmarken och området kallades därför Eket. Skogens produkter som ekollon och ris var viktiga då och de togs tillvara på ett annat sätt än idag. En fägata gick till området från byar runt omkring. I söder fanns det på 1842 års karta en liten äng. Den öppna ekhagen har på grund av svag hävd under 1900-talet slutit sig till en skog som idag domineras av bok. Ända in i sen tid har hävden skett med hjälp av får, men intensiteten har varit låg. På flygfoto från 1940-talet syns det att skogen har tagit överhand framför den f.d. betesmarken och inga öppna gläntor återstår. Där sumpskogen finns idag var det på 1842 års karta en ljungtuvig mosstrakt med ek. Vid ån fanns madmark som troligen användes för slätter. På andra sidan av Helge å, utanför Natura 2000-området, ligger Hasslaröds ängar som utgör ett minne från denna slätterepok då sidvallsängar som översvämmades slogs av för att ge hö.

Precis intill Natura 2000-området finns en hembygdsgård. Den består av en ryggåsstuga från 1600-talet, som har flyttats till platsen från Stavshult (i västra delen av Osby kommun) 1940.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Osby skansars naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid. Naturtypernas fullständiga namn med tillhörande koder redovisas här, medan naturtypernas kortnamn används i den beskrivande texten.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Torra hedar (alla typer) (4030)		0,36	
Bokskog av fryle-typ (9110)		6,3	
Total areal naturtyper		6,7	
Icke naturtyper			
<i>Utvecklingsmark mot:</i>			
9925 icke natura-skog på fuktig/blöt mark som utvecklas mot lövsumpskog (9080)		0,3	
Total areal utvecklingsmarker		0,3	
Total områdesareal		7	

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Det prioriterade bevarandevärdet i området är naturtypen bokskog av fryle-typ (9110) med sina gamla träd och rika lavflora.

Motivering:

Osby skansar är ett kulturhistoriskt intressant område med skogliga värden i form av bl.a. vidkroniga ekar och ett rikt insektsliv. Bokskogen, som ersatte ekhagen i området under 1900-talet, börjar idag nå en ålder då den utvecklar högre naturvärden och en rik lavflora.

Bevarandemål

Areal

Arealen torra hedar (4030) ska vara minst 0,36 hektar. Arealen bokskog av fryle-typ (9110) ska vara minst 6,3 hektar. Arealen lövsumpskog (9080) ska vara minst 0,3 hektar när utvecklingsmarken mot naturtypen uppnår tillräckligt höga kvalitéer.

Strukturer och funktioner m.m.

Naturlig hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Naturtyperna ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår (eller andra avvattande anläggningar) som medför negativ påverkan.

Den torra heden (4030) ska vara välhävdat genom i första hand slåtter och, om möjligt, fårbeta. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter eftersom det kan finnas kvar rests substanser i spillningen som kan påverka dynglevande organismer negativt.

Fysiska strukturer i form av stenmurar, småvatten, busksnår och blottade hällar ska förekomma. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd och grova träd, ska bevaras. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i de hävdade markerna efter vegetationsperiodens slut. Det ska finnas solexponerad bark och ved som är en viktig

förutsättning för många vedlevande insekter. Det ska finnas riktigt med pollen- och nektarresurser för områdets insektsliv.

Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur i den näringsfattiga bokskogen (9110). Det ska finnas död ved (t ex torrträd, hålträd, liggande död ved etc. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier). Ädellövträd (i första hand bok och ek) ska utgöra ett dominant inslag i området. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek, bok, avenbok, lönn, lind och al.

Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter. Det ska finnas rikligt med följande strukturer/substrat: liggande och död ved, stående döda eller döende träd, död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar, träd med hackspettsbohål, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm och döda delar. Det ska finnas solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer som bidrar till en variation mellan täta respektive öppna och glest beskogade delar, samt bryn. Det ska finnas mark med tunt humustäcke och blottade ytor med sten. Fuktig till blöt mark, vid kärr, källor etc. ska utgöra ett måttligt inslag i området. Det ska finnas vindskyddade skogsmiljöer med en hög och jämn luftfuktighet som är gynnsam för bl.a. olika moss- och lavararter. Gran, buskar och sly av t.ex. björk och ask ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de gamla eller biologiskt värdefulla träden i området. Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas dominera i botten-, fält- eller buskskiktet.

Förekommande främmande arter ska ej inverka negativt på artsammansättningen eller variation av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning. Invasiva arter ska inte förekomma.

Typiska arter

Typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer inom Natura 2000-området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Målandikatorer

Arealer naturtyper

Se under Bevarandemål vilka arealer som gäller för respektive naturtyp.

Ekologiska strukturer och funktioner

Allmänt för samtliga naturtyper

- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att livskraftiga populationer säkras.

- Artrikedomen och arttätheten i naturtyperna skall bevaras och utvecklas.
- Hotade eller sällsynta växt- och djurarter som är knutna till naturtyperna skall ges sådana förutsättningar att de kan förnygra sig i långsiktigt livskraftiga populationer.

Torra hedar (4030)

- Vegetationen skall generellt sett domineras av lågvuxna, hävdgynnade arter, typiska för betesmark, men en variation av hävden i tid och rum bör eftersträvas. Vegetationen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut. Särskild hänsyn tas till fornlämningen i området.
- Den torra hedens bevarandestatus skall säkerställas genom huvudsakligen slåtter och, om möjligt, genom fårbeta. Rójning av busk-/slyvegetation kan ibland vara nödvändigt.
- Betet får gärna vara så pass intensivt i perioder att markblottor uppstår.
- Vegetationen ska hållas lågvuxen och fri från igenväxningsvegetation. Områdena hävdas på ett sådant sätt att förnaansamling och igenväxningsvegetation inte påverkar floran och faunan negativt.
- Den torra hedens buskskikt skall inte täcka mer än 10 % av dess areal.
- Trädskiktets krontäckning skall inte utgöra mer än 10 % för heden och skall endast utgöras av enstaka solitärträd och mindre grupper. äldre träd och buskar sparas liksom efterträdare till dessa.
- Ingen tillförsel av näringsämnen (t ex gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur får ske inom eller i direkt anslutning till naturtyperna. Undantag är tillskottsutfodring under torra år.
- Konkurrenskraftiga ohävsarter som t.ex. brännässla, åkertistel, hundkåx, älgört och vecketåg får endast förekomma i ringa omfattning.

Boskog av fryle-typ (9110)

- Krontäckningen ska vara 50–100 %. Bok utgör nyckelart i den näringsfattiga boskogen (9110).
- Bok ska utgöra minst 50 % av grundytan.
- Det ska finnas kontinuitet av bok och andra lövträd i en varierande ålder, inklusive gamla träd. Förnygringar av bok ska förekomma. Olikåldrighet i bestånden eftersträvas.
- Skogen får utvecklas i huvudsak utan större ingrepp. Naturvårdsåtgärder såsom borttagande av granförnygring, rójning av björksly och försiktigt friställande av äldre värdefulla träd m.m. kan dock ske.
- Det ska finnas naturliga störningar i skogen.
- Död ved i olika dimensioner och i olika nedbrytningsstadier sparas och forslas inte bort från området. Idag finns död ved i form av grov död ved, torrakor/torrstubbar samt ädellövsträd med grova döda delar.

- Död ved såsom högstubbar, lågor och grenar ska finnas kontinuerligt i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Volymen död ved skall uppgå till minst 20 m³/ha.
- Hydrologin ska vara ostörd.
- Ingen tillförsel av näringsämnen (t ex gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) får ske.
- Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de gamla eller biologiskt värdefulla träden i området.
- Bokskogens betydelse för naturupplevelser och friluftsliv ska tas till vara genom bl.a. underhåll av vandringsstigar och informationsskyltar.

Typiska arter för naturtyperna

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta i naturtypen torra hedar (4030). De karaktäristiska arterna ljung och blåbär har påträffats i naturtypen.
- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta i naturtypen bokskog av fryle-typ (9110). De typiska arterna klippfrullania, bokkantlav, havstulpanlav och stiftklotterlav har påträffats i naturtypen liksom de karaktäristiska arterna bok, ekorrbär, kruståtel, vitsippa och blåbär.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Torra hedar (alla typer) (4030)

Den torra heden återfinns i form av en rektangulär yta kring den forna skansens vall och vallgrav. Naturtypen har i området uppstått genom röjningar, förr med efterföljande fårbeta. Syftet med röjningarna är att synliggöra fornlämningen och de kulturhistoriska värdena. Ännu har ingen finare flora hunnit utvecklas på vallarna och naturtypen har således en trivial flora i Natura 2000-området. Under våren 2021 var ytan på väg att växa igen med lövsly, främst björk och rönn. På heden växer bl.a. ljung och blåbär.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus i området på grund av bristande hävd och avsaknad av finare flora.

Bokskog av fryle-typ (9110)

Osby skansar domineras av naturtypen näringsfattig bokskog (9110). Naturtypen består av olikåldrig bokskog med ett betydande inslag av ek samt enstaka exemplar av tall, björk och rönn. De äldsta träden är mellan 125 och 175 år gamla. Naturtypen är tydligt präglad av sentida skogsbruk.

Bokskogen i Osby skansar är av hedtyp och arter som blåbär, lingon, harsyra och kruståtel dominerar i det relativt artfattiga fältskiktet. På våren växer vitsippor fläckvis i området och senare på våren finner man bl.a. liljekonvalj och ekorrbär. I naturtypen finner man även vårfryle, rönn, vildkaprifol, blåbär och harsyra. Skogen har mäktiga förnalager av ofullständigt nedbrytna boklöv vilket gör att fältskikt saknas helt i delar av naturtypen.

När boken har lång kontinuitet som här så finns ofta en välutvecklad och artrik epifytflora av främst lavar. Olika arter av skägglavar är rikliga inom Natura 2000-området vilket tyder på en god luftkvalitet. Vanliga arter som kort skägglav, blåslav och skrynkellav har påträffats i området, men här finns även de för naturtypen typiska arterna bokkantlav, havstulpanlav och stiftklotterlav. Den typiska mossan guldlocksmossa har också noterats i området.

En del död ved, främst i form av högstubbar och lågor finns, och tickor på död ved är vanliga. Mest död ved finns i den norra delen av området. Det saknas riktigt grova träd i området men en viss åldersvariation finns. I sydöstra delen, i anslutning till Osbysjön och vägen mellan Osby och Hästveda, finns en hel del spärrgreninga ekar som har fått stå i soligt läge. Under de något grövre ekarna pågår en bokföryngring, som på sikt kan leda till att de ljuskrävande ekarna skuggas ut.

I bokskogen finns ett rikt fågelliv med framförallt småfåglar som entita, grönsångare, ärtsångare, svartvit flugsnappare och trädkrypore.

Naturtypen har i området icke fullgod bevarandestatus på grund av brist på grova träd och död ved.

Icke-naturtyper

9925 icke natura-skog på fuktig/blöt mark som utvecklas mot lövsumpskog (9080)

I en svacka centralt i området finns ett mindre kärr kring ett källsprång vid vilket man finner en yngre björksumpskog. Här växer även asp och gran samt enstaka tallar som har en något högre ålder. Åldern på träden är ung (0–35 år), beståndet är likåldrigt och röjningar har gjorts i sen tid. Utvecklingsmarken är påverkad av källor som tidvis översvämmar området. Icke natura-skogen är kraftigt påverkad av sentida skogsbruk och även tydligt påverkad av avvattande diken. Kring utvecklingsmarken pågår bokföryngring. Blåbär har noterats i utvecklingsmarken.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000-områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura

2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendrag, försurning eller eutrofiering. Rensning, dikning, muddring eller breddning av vattendragen i området.
- Tillförsel av främmande giftiga eller reproduktionsstörande ämnen såsom tungmetaller och hormoner.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.
- För svag eller utebliven hävd som leder till att den betade naturtypen växer igen. En allt för intensiv hävd kan också skada vegetationen.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Nedfall av luftföroreningar och luftburet kväve påverkar bl.a. områdets lavflora negativt. Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar, kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar som är knutna till gamla och senvuxna bokar
- Brist på förnygring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.

- Produktionsinriktat skogsbruk i, och ofta även i anslutning till ett objekt. Skogsbruket leder till att värdefulla element och strukturer försvinner, samt även leda till uttorkning genom ändrade markförhållanden och hydrologi. Det innebär i sin tur att många arter knutna till naturtypen, har svårt att överleva. Slutavverkningar innebär också en fragmentering av naturtypen.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Konkurrens från främmande trädslag som gran och sykomorlönn.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran eller av vedlevande svampar i området.
- Terrängkörning och mountainbike-cykling utanför anvisade spår skadar bl.a. känsliga mossor och lavar.
- Avfall och avlopp från hushåll, faciliteter och campingboende, t.ex. husbilar eller husvagnar, inom och utanför området.
- Spridning av invasiva arter.

Skydd och bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är

också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och reglering

Hela Natura 2000-området ingår i naturreservatet Osby skansar som bildades 1928. Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar så gäller följande enligt Länsstyrelsens beslut från 1928: *All åverkan å området är förbjuden vid påföljd som i § 14 i lagen om den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande säges*. Skötselplanen specificerar även att reservatets syfte är att bevara hedbokskogen, att visa utvecklingen från öppet landskap till skog och att synliggöra fornlämningen.

Osby skansar omfattas av riksintresse för naturvård (Hörlinge ängar, Vieån, Ubbalt) och friluftsliv (Vittsjöarna-Vieån-Skeingesjön). Natura 2000-området omfattas även av ett område som är utpekad som särskilt värdefullt vatten på grund av sina naturvärden (Skeingesjön, M2243). Länsstyrelsens naturvårdsförvaltare genomför nödvändiga röjningar och andra skötselåtgärder vid behov.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade

Prioriterade bevarandeåtgärder

Osby skansars skogliga naturtyper lämnas huvudsakligen för fri utveckling, men viss röjning av igenväxningsvegetation och friställning av gamla, grova träd är nödvändig. Den torra heden ska även fortsättningsvis slåttas eller betas för att hålla markerna kring fornlämningen öppna.

Restaureringsåtgärder

- Skapa död ved och genomför veteraniseringsåtgärder i skogspartier och utvecklingsmark med brist på gamla träd och död ved.
- Uppsättning av holkar för fåglar och fladdermöss i skogspartier med brist på lämpliga hålträd.
- Röjning av igenväxningsvegetation på heden vid fornlämningen.
- Se skötselplan för fler restaureringsåtgärder.

Löpande skötsel

- Döda träd och stammar sparas men kan flyttas inom området om de står eller ligger alldeles intill stigen.
- Uppslag och träd som tränger undan äldre grovstammiga träd röjes och avverkas.
- Röjning av igenväxningsvegetation på heden vid fornlämningen.
- Bekämpning av främmande arter.
- Se skötselplan för ytterligare skötselåtgärder.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

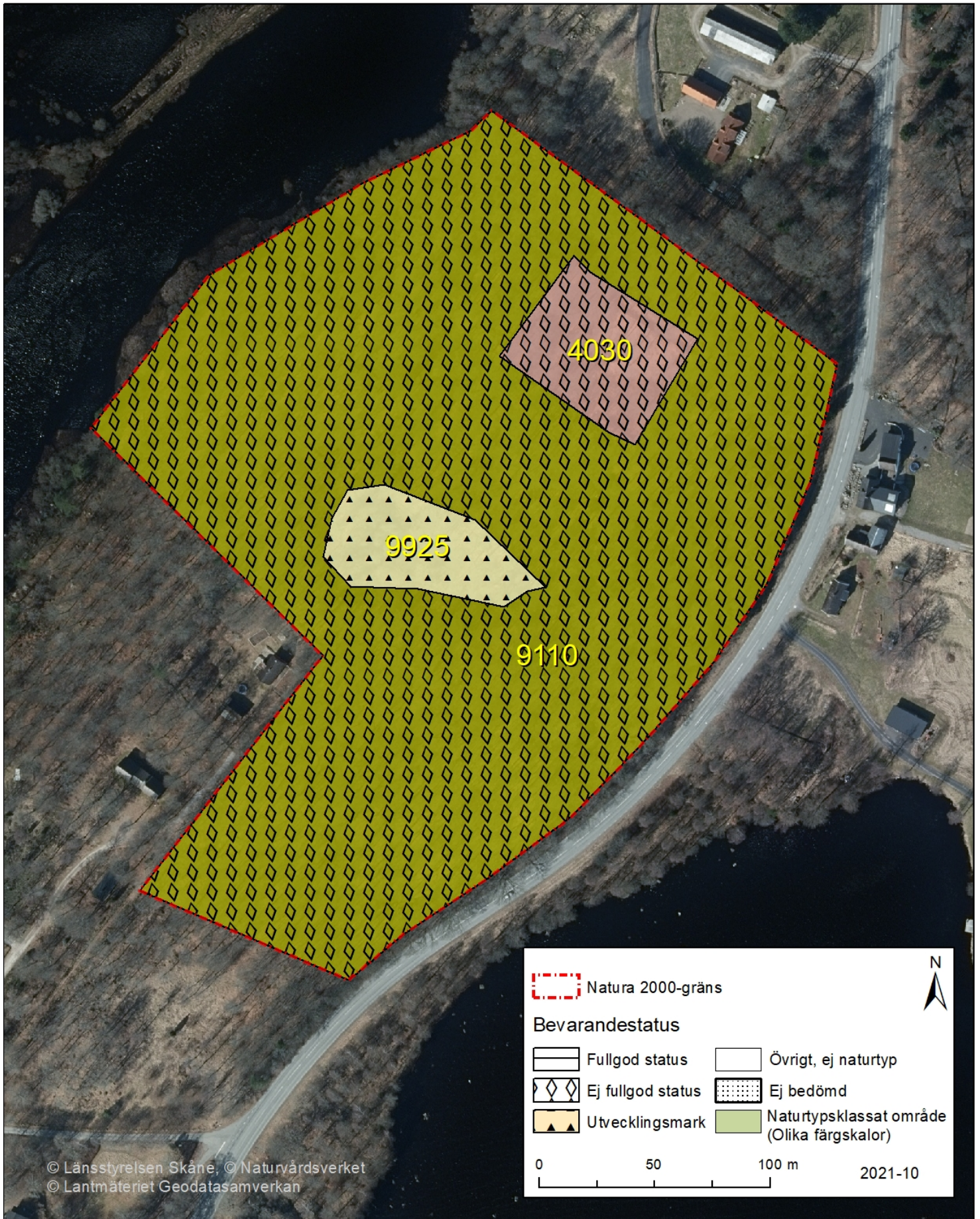
- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- ArtDatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- ArtDatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Naturskyddsföreningen Skåne. *Sibbarp*.
<https://skane.naturskyddsforeningen.se/hittaut/nordostra-skane/sibbarp/> [hämtad 2021-03-31]
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Skogsstyrelsen, *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsen. 2000.
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

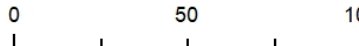

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne
Planförfattare: Marie Björkander
Senast reviderad 2021-10-15 av Alexander Regnér

	Natura 2000-gräns		
Bevarandestatus			
	Fullgod status		Övrigt, ej naturtyp
	Ej fullgod status		Ej bedömd
	Utvecklingsmark		Naturtypsklassat område (Olika färgskalor)

0   50   100 m

2021-10

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

4030 – Torra hedar (alla typer)

9110 – Bokskog av fryle-typ

Icke-naturtyper

9925 – Icke natura-skog på fuktig/blöt mark som utvecklas mot lövsumpskog (9080)

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag**. Med ”gamla träd” avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den totala mängden gamla träd och totala mängden grova träd.

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Lavar	Stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	NT
	Bokkantlav	<i>Lecanora glabrata</i>	NT
Fåglar	Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN
	Hornuggla	<i>Asio otus</i>	NT
	Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
	Kråka	<i>Corvus corone</i>	NT
	Entita	<i>Poecile palustris</i>	NT
	Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU
	Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT
	Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT
	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
	Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT
	Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT
	Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT
	Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
	Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN
	Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT
	Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT

Bevarandeplanen för Osby skansar

Syftet med Natura 2000-området Osby skansar i Osby kommun är att bevara den värdefulla hedbokskogen med inslag av gamla spärrgreniga ekar och död ved i naturtypen näringsfattig bokskog (9110) samt de betade markerna kring fornlämningen som består av naturtypen torra hedar (4030).

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane